

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Oddělení ruského jazyka a literatury

Bakalářská práce

Přípitek jako nedílná součást ruské etikety

The toast as an integral part of russian etiquette

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Marta Vágnerová, Ph. D.

Vypracovala: Lucie Berná

Studijní obor: Cizí jazyk pro evropský a mezinárodní obchod - ruský jazyk

České Budějovice 2013

„Etiketa je jen jiné jméno pro laskavou mysl. Člověk, který by řekl: Neznám etikety, ani si neuvědomuje, že vlastně praví: Neznám zdvořilosti ke svým bližním! Avšak naštěstí je stále mnoho lidí dychtivých pomoci jinému a prokazovati drobné zdvořilosti, zahřívají srdce a povzbuzují ochablého ducha. Etiketa a zdvořilost jsou slova souzvučná.“

Ella Wheller-Wilcoxová

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Přípitek jako nedílná součást ruské etikety vypracovala samostatně s použitím odborné literatury a pramenů, jejichž seznam uvádím v závěru práce.

Prohlašuji, že v souladu s §47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byli v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....
Lucie Berná

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala PhDr. Martě Vágnerové, Ph. D. za odborné vedení, podnětné rady a zapůjčenou literaturu.

Název bakalářské práce: Přípitek jako nedílná součást ruské etikety

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Marta Vágnerová, Ph. D.

Vypracovala: Lucie Berná

Studijní obor: Cizí jazyk pro evropský a mezinárodní obchod - ruský jazyk

Anotace:

Počet stran: 38, úvod, 9 hlavních kapitol, závěr, seznam použité literatury.

Práce obsahuje přehled o etiketě, uplatnění a pronášení přípitku v ruském prostředí. Jsou zde porovnána specifika ruské etikety přípitku s etiketou českou a uvedeny i rozdíly ve srovnání s jinými zeměmi.

Ruské přípitky jsou rozděleny podle různých společenských situací a každý typ přípitku je ilustrován příkladem. Jsou zde popsány i vlivy neverbální komunikace, role a postoje mluvčího a posluchače a pravidla správného chování u stolu.

Theme: The toast as an integral part of russian etiquette

Author: Lucie Berná

Annotation:

Number of pages: 38, introduction, 9 main chapters, conclusion, list of used bibliography.

This work includes general knowledge about etiquette, using and proposing a toast in Russia. There are compared specifics of toast in russian etiquette and czech etiquette and there are also given differences in comparison with other countries.

Toasts in Russia are divided by various social situations and every type of toast is illustrated by example. This work also describes influences of nonverbal communication, speaker's and listener's attitudes and roles and rules of correct behaviour at the table.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 SPOLEČENSKÁ ETIKETA A SVĚT	11
1.1 Specifika ruského prostředí.....	12
1.1.1 Pohostinnost.....	12
1.1.2 Obraz Rusů v očích cizinců	12
1.1.3 Zvláštnosti protokolu v RF	13
2 PŘÍPITEK.....	14
2.1 Historie přípitku	14
2.2 Etiketa pití v Rusku z historického pohledu	15
2.3 Náležitosti přípitků.....	16
2.4 Pronesení přípitku	16
2.5 Etiketa u stolu.....	17
3 TYPY PŘÍPITKŮ	19
3.1 Krátké přípitky	19
3.2 Přípitky nebo blahopřání s širším obsahem	20
3.3 Přípitky ve verších.....	21
3.4 Přípitky na slavnostních setkáních - svatba, jubileum, nový byt	23
3.5 Přípitek na počest váženého hosta.....	24
3.6 Přípitky na narození dítěte, rodičům, ženám.....	25
3.7 Tradiční přípitky (na štěstí, úspěch, zdraví).....	26
3.8 Přípitek jako odpověď	26
3.9 Přípitky v přírodě - hon, rybolov.....	27
3.10 Přípitky v obchodní sféře.....	27
3.11 Přípitky s důvtipem.....	29
3.12 Moudré přípitky	29
3.13 Vysokoškolské přípitky	30
3.14 Přípitky podle horoskopu, znamení zvěrokruhu.....	30
4 ČÍM SI PŘÍPÍJET?	31
5 PŘÍPITKY A ZVYKY V CIZINĚ.....	32
5.1 Přípitky v cizích jazycích	32
5.2 Jak připíjet a neudělat faux pas v zahraničí?.....	32

6	ETIKETA ŘEČI	33
6.1	Pravidla pro mluvčího	34
6.2	Pravidla pro posluchače	34
7	ETIKETA ŘEČI A NÁRODNÍ KULTURA	35
8	VLIV NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE	36
8.1	Gesta a mimika.....	37
8.2	Proxemika	37
8.3	Zvuky neverbální komunikace	38
9	ROLE MLUVČÍCH.....	39
9.1	Komunikační role.....	39
9.2	Sociální role	39
9.3	Psychologická role	40
9.4	Poměr rovnosti a nerovnosti mluvčích.....	40
	ZÁVĚR	42
	PEŽIOME.....	44
	ZDROJE.....	46

ÚVOD

Etiketa v současné moderní době už není zvláštností vyšších společenských kruhů, ale nutností jakékoliv společenské vrstvy. Podíl má na tom samozřejmě dnešní doba a zejména vliv globalizace. Tento fenomén přináší změny ve společnosti, které vedou k čím dál větší propojenosti politických, ekonomických, sociálních a kulturních jevů na celosvětové úrovni. Ač se některé části světa díky globalizaci přibližují, jiné se naopak oddalují. Není to způsobeno vlivem geografické polohy, ale rychlostí přenosu informací a možností zapojit se do globálního systému. Díky těmto rozdílům může mít podobný proces v různých zemích jiný průběh a zejména důsledek. Stejně tak je to i s dodržováním etického kodexu, kdy na nejrůznějších místech naší planety se vyznávají jiná společenská pravidla.

Ve své práci se soustředuji na jednu z částí společenské etikety a tou je přípitek. I tato nepatrná událost v průběhu oběda, slavnostní večeře nebo firemního večírku hraje svou roli. Práce je zaměřena především na rozdílnost přípitku v ruském a českém prostředí, ale také v porovnání s ostatními zeměmi po celém světě. Vše má svůj začátek, nějakou prvotní linii, a proto se i v prvních dvou kapitolách věnuji historickému počátku pití v Rusku, historii vzniku přípitku a jeho podobě v současnosti, dále se zaměřím na historický vývoj přípitku na území Ruska, na náležitosti přípitku a způsoby stolování. Od základů etikety a zvyklostí v Ruské federaci se postupně dostanu k samotnému jádru práce, přípitku.

V třetí kapitole jsou přípitky rozebrány a utříděny podle stylu, délky a tematiky. Ke každé společenské příležitosti ať už formálního nebo neformálního druhu je uveden pro představu alespoň jeden příklad v ruském jazyce vždy s českým překladem. Další dvě kapitoly se věnují druhu přípitku, aneb čím si při jaké situaci připíjet. V šesté kapitole se zabývám etiketou řeči aneb pravidly chování při řeči, které by měli dodržovat jak mluvčí, tak jejich posluchači. Sedmá kapitola je zaměřena na národní kulturu a její vliv na náš projev. Nedílnou součástí práce je pak i naučná část o neverbální komunikaci ovlivňující náš projev a o různých rolích mluvčích v komunikaci.

Hlavním cílem práce je ukázat společenské situace (oslavu narozenin, obchodní oběd, svatbu, firemní večírek atd.), na kterých se vyskytuje přípitek, a poukázat na rozdílnosti v etiketě Rusů a jiných národností.

Toto téma jsem chtěla zpracovat především proto, že i z osobní zkušenosti, měsíčního pobytu v Ruské federaci, jsem zažila nadšení Rusů při hodování, stolování, zábavě a celkově ze společenského života. Přestože mnozí žijí v horších podmínkách než například Evropané, dokážou si mnohem lépe vychutnat každodenní události, životní okamžiky a bohatě a s velkou srdečností pohostit své přátele a blízké.

1 SPOLEČENSKÁ ETIKETA A SVĚT

Společenská etiketa a pravidla chování vycházejí z dlouhodobých tradic, zvyklostí a národní kultury určité země, které se ustálily za dlouhá léta. Lidé si je osvojili a jejich dodržování a znalost je takřka nutností v současné společnosti. Jinými slovy, chování a komunikace jsou základem dnešní společnosti. Pravidla se samozřejmě liší, a to jak v různých státech, tak i v různých regionech jednoho státu. Proto zejména při cestování za hranice a styku se zahraničními hosty je třeba respektovat zvyklosti jiných kultur, které jsou mnohdy odlišné. V rámci naší euroatlantické civilizace je rozdílnost minimální, ale například v zemích východní Asie, Afriky nebo v islámských státech se setkáváme s nezvyklými obyčejí. Zde je důležitý respekt k těmto zvykům, jinak bychom mohli protější stranu lehce urazit, popudit, rozladit nebo se dokonce dostat do konfliktu. (Špaček, 2005)

I. Šroněk se inspiroval ve své knize britskou encyklopedií, která definuje obsáhle etiketu takto: „Soustava pravidel a zvyklostí upravujících společenské chování a chování v pracovním styku. Každá společenská skupina se řídí obecně uznávanými pravidly chování, která vycházejí z právních norem, kterými se též vynucují. Dále existují normy chování, určované zvyklostmi a udržované pod tlakem dané skupiny. V každé společnosti tvořené řadou různých vrstev, a to bez ohledu na úroveň materiální kultury, existuje etiketa, v jejímž rámci si je každý jednotlivec vědom, jaké chování se od něho očekává vůči ostatním a od ostatních vůči němu samému. Protože se forma a obsah společenství tvořících společnost neustále mění, mohou se pod jejich vlivem měnit a mění se i zvyklosti etikety.“ (Šroněk, 1992: 13)

„Zvyky se liší nejen podle světadílů a oblastí, ale jsou ovlivněné společenskými, ekonomickými, kulturními, náboženskými, klimatickými okolnostmi apod. Neexistuje proto etiketa univerzální.“ (Šroněk, 1992: 13)

Stále častější kontakt se světem je důsledkem dnešní globalizace, rozmanitost kultur je ale veliká. Britové a Američané jednájí věcně, úsporně a přímo, kdežto pro Jihoevropany není čas až tak cenný a vyžívají se v dlouhých a vleklých jednáních. Jiné je to v Japonsku, Koreji a v Asijském světě vůbec. Asijci jsou velmi obřadní, na nic nespěchají a je pro ně důležité vzájemné poznání. Nejvíce odlišný je samozřejmě

arabský svět. Pro muslimy čas není pevně stanovený, při jednáních jsou velmi osobní a zdvořilí a vůči Evropanům leckdy nedůvěřiví. A co ruský národ? (Špaček, 2005)

1.1 Specifika ruského prostředí

1.1.1 Pohostinnost

V podmínkách a stylu života ruského národa se mnohé změnilo a stále se mění. Jeden z nejvíce charakteristických rysů ruského národního charakteru se ale nezměnil ani po staletí, a tím je pohostinnost.

Rusové milují návštěvy a posezení se svými známými a pro tyto příležitosti upřednostňují pohodlí vlastního domova před kavárnami nebo restauracemi, které jsou typické pro schůzky v západních státech. V této souvislosti se už od pradávna užívá ruský výraz „зайти на огонёк“. Tehdy hospodyňky zapalovaly svíčky a dávaly je na okna, což bylo znamení toho, že jsou doma a kdokoliv může přijít na návštěvu. Dnes se tento výraz používá pro návštěvu bez pozvání.

Rusové svým hostům věnují všestrannou pozornost, jsou velice uctiví a pozvání domů patří k ruské tradici. Návštěvy hostí obvykle velkým množstvím rozmanitého jídla a pití.

1.1.2 Obraz Rusů v očích cizinců

Rusové bývají obvykle velmi zdvořilí a nešetří komplimenty, rádi obdivují, přikrášlují a zveličují věci. Cizincům se jeví často chladně a nepřístupně, zejména kvůli nevýrazným gestům a mimice v obličeji. Pokud ale pronikneme blíže, jsou velice otevření a přátelští. Pro Rusy je důležité vytvořit si osobní vztah.

Při obchodních jednáních hrají tvrdou hru a svou neústupností a vytrvalostí dosáhnou svého. Ústupky protistrany berou jako známku slabosti a nedostatečné vytrvalosti. Silně projevují pocity nevole a odporu, snadno se rozčílí a neváhají zvýšit hlas.

Jednáním dávají dostatečný prostor, rádi proniknou k jádru věci postupně, diskutují, polemizují a zachovávají si tvář tvrdého jednatele. Svého protivníka dokážou vyprovokovat, znervóznit a zastrašit a nebrání se ani konfliktům.

Internetový portál www.businessinfo.cz v článku Rusko: základní informace o teritoriu uvádí, že jedním z pravidel pro budování dobrých vztahů s Rusy je vytvoření dobrého dojmu, na jehož formě hodně záleží. Jestliže jsou Rusové bohatí, za své bohatství se nestydí, naopak dokazují tím svůj úspěch a dřinu. Dávají to najevo zejména v odívání.

„Rusové mají smysl pro humor, dokážou vtipkovat na svůj účet nebo dělat vtipy na své politiky. To se ale nedoporučuje cizincům. Co je dovoleno jim, není přípustné pro jiné. Není proto vhodné kritizovat tamní poměry a některé společenské jevy.“ (<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rusko-zakladni-informace-o-teritoriu-19083.html>) Každý může mít přeci jen na stejnou věc odlišný názor a jeho zesměšnění nebo vyjádření nesouhlasu by mohlo popudit a urazit jednu ze stran.

1.1.3 Zvláštnosti protokolu v RF

Ve společenských zásadách se ruské prostředí od západního světa příliš neliší. Zde je naznačeno, co Rusové považují za důležité a co je pro ně typické:

- Mají dané své hodnoty, nejsou tolik striktní a sází na první dojem.
- Potrpí si na používání funkcí a hodnotí a jejich vynechání považují za nezdvořilé.
- Běžné podání ruky při seznamování je stejné, mělo by však probíhat poté, co se překročí práh dveří.
- Trojnásobný polibek, který byl typický zejména za sovětské éry, už není tak běžný, dodržuje se zřídka mezi rodinnými příslušníky nebo při setkání blízkých přátel. V kruhu obchodních partnerů se s ním nesetkáme.
- Při pozvání domů se obvykle nosí nějaký malý dárek, drobná pozornost, bonboniéra, květiny.
- Při návštěvě doma se neodmítá nabízené jídlo a pití, je zvykem ochutnat a vzít si od všeho kousek a samozřejmou a důležitou součástí je vychvalovat hostitelku a její kuchařské umění.
- Při jednáních, ať už při obědě nebo při večeři, je typické pronášení přípitků, které slouží k navázání vzájemné důvěry a vytvoření osobního vztahu, přípitky nelze odmítnout.

(http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/rusko/index.html)

2 PŘÍPITEK

Přípitky můžeme jednoduše definovat jako krátké a vynalézavé řeči, které předcházejí pití alkoholu v okruhu přátel, známých, kolegů nebo rodiny. Tradice pronášení přípitků je delší než jedno století. Přípitky se užívají u mnoha národů, proto existuje i velké množství národních přípitků.

Zejména od přípitků se často odvíjí nálada hostů a celková atmosféra u stolu. Důležité je nejenom znát různé druhy přípitků, ale i je zručně používat. (www.pozdravdruga.ru)

Rusko je obecně známé hojností přípitků při stolování. Pro Rusy obecně není obvyklé pít bez přípitku. Nejedná se, jak si mnozí myslí, o opíjení se, ale o řečnické umění vedoucí k navázání vzájemné důvěry a vytvoření osobního vztahu.

2.1 Historie přípitku

Historické kořeny přípitku sahají až do období středověku. Rozdíl je v tom, že tenkrát přípitek ještě neměl nic společného s oslavou zdraví, s blahopřáním či poděkováním.

Slovo přípitek, rusky „toast“, pochází z anglického jazyka (toast, tost) a označuje zlehka opečený kousek chleba. Již v tehdejších dobách obyvatelé Britských ostrovů dříve než se napili vína nebo jiného silného nápoje, namáčeli do něho tento opečený chléb, aby nápoj získal aroma. Postupně tradice namáčení chleba byla zapomenuta a vznikla jiná tradice: dříve než se vypije víno, pronese se přípitek.

Středověké nádoby na pití byly bytelné, obvykle vyrobené z kovu, měkkého kamene nebo ze dřeva. Při společenských setkáních se téměř žádná pravidla nedodržovala, vše se odvíjelo od atmosféry. Středověk je navíc obdobím, kdy k odstranění nepřítele nebo nežádoucí výše postavené osoby se užívaly otrávené číše. „Osoby sdílející jeden stůl a tvářící se jako přátelé mohly očekávat, že jejich nápoj byl nenápadně otráven. Vyvinul se tedy rituál, při němž se poháry k sobě přiblížily a spolustolovníci odlili doušek nápoje (většinou vína nebo piva) do vedlejší číše. Poháry na hostinách se tenkrát plnily až po okraj jako znamení, že hostitel není žádný chudák

a škulil.“ (<http://kuchyne.dumazahrada.cz/clanky/vareni-a-stolovani/cinknete-si-na-zdravi-a-vite-proc-23575.aspx>)

Při přípitku si hleděli připíjející vzájemně do očí a nesměli uhnout pohledem. Ten, kdo si nechtěl číši přit'uknout nebo oči sklopil, byl považován za podezřelého.

2.2 Etiketa pití v Rusku z historického pohledu

Už v dávných dobách byly alkoholické nápoje součástí každého svátečního stolu. Podle tradic slovanských národů se pití vína stalo jakýmsi společenským rituálem, bez kterého se neobešla žádná oslava a částečně ani přijetí hosta.

Podle historiků byla ve starověku na území Rusi rozšířena procedura pití tzv. „v kruhu“ (rusky - „вкруговую“), při které se pilo z velkých stříbrných nádob. Tyto nádoby nazývali „чарамы“ a později „братинами“. Jídlo a pití, podle historických pramenů, pocházelo od rodných bohů a tím pádem náleželo celému rodu. Původně, na počest pohanských bohů, se zdvihaly poháry a lidé prosili o štěstí a bohatství nebo jménem bohů zaklínali. Tento zvyk přijal později i křesťanské formy, ale doposud se poháry zdvihají nahoru, aby se přiblížily k nebi a lidé aby tak vyjádřili bohu svůj vděk.

Postupem času se pití „v kruhu“ zkomplikovalo a zvykem se stalo připít si „na zdraví“ („на здоровье“) jeden druhému. Z dob Kyjevské Rusi existuje výraz „пити на ня“ („pít na počest někoho nebo něčí na zdraví“). Tento výraz popisoval podle všeho proceduru pití, kdy každý v kruhu upil z číše a tomu, komu číši předával, popřál dobrého zdraví.

Jako u mnoha národů, stejně i na území Ruska bylo zvykem, že hostitel první ochutnává jídlo a pití, aby ujistil přísedící, že není otrávené.

Manýry pití vodky nebo některých jiných nápojů „jedním douškem“ nebo hovorově „na jeden lok“ (rusky - „одним глотком“) dodnes udivují cizince a patří také k pohanským rituálům Rusů. Mají navíc svůj smysl. Vypít vše do dna znamenalo napít se na plné zdraví. Naopak pokud někdo odmítl napít se, naznačoval, že něco skrývá.

Do dnes je tradicí, že „cizí“ člověk se musí napít, aby zapadl mezi ostatní. Pronést přípitek může kterýkoliv z mužů, který sedí u stolu. Takového člověka Rusové nazývají gruzínským slovem „тамада“.

(http://www.koryazhma.ru/articles/etiket/table_drink.asp)

2.3 Náležitosti přípitků

Každý přípitek nebo proslov k určité události je něčím specifický. V obecné rovině mají ale stejné náležitosti, které by se měly v rámci slušného chování dodržovat a to jak ze strany pronášejícího, tak ze strany posluchačů.

Zde jsou uvedeny základní z nich:

- Přípitky by měli vždy obsahovat důvod slavnostního setkání.
- Měly by být aktuální a pochopitelné každému, kdo sedí u stolu.
- V době proslovu všichni posluchači drží v ruce sklenky a pozorně poslouchají.
- Je nepřijatelné, aby si přítomní povídali během přípitku nebo se v daný moment starali o jiné věci.
- Pokud se jedná o významnou událost, sluší se při proslovu stát a držet číše.
- Odmítnutí přípitku je výrazem neúcty k hostiteli, pronášejícímu nebo k události samotné.
- Jak uvádí odborník na etiketu Ladislav Špaček ve své knize Velká kniha etikety (2005), leckdy „Čím kratší, znamená lepší.“ Když budeme přípitek zbytečně protahovat, lehce ztratíme pozornost posluchačů a navíc je znudíme. Jako optimální délku proslovu uvádí 3 minuty.
- Naše vystoupení by mělo mít určitou gradaci a význam.
- Jedním z nejdůležitějších pravidel je, že přípitky ani proslovy na společenských a významných akcích by se nikdy neměly číst. Lepšího efektu dosáhneme právě tehdy, když budeme hovořit rovnou, tzv. spatra, samozřejmě ale s určitou připraveností.
- „Důležité je nalézt tematickou linku, která povede naší řečí.“ (Špaček 2005: 142)
- Přípitek by měl být zakončen pozitivně.

(www.pozdravdruga.ru; Špaček, 2005)

2.4 Pronesení přípitku

Jestliže jsme pověřeni pronést přípitek, nesmíme opomenout přípravu své řeči. Díky připravenosti můžeme sklidit úspěch nebo přítomné minimálně znudit. Podle odborníka na etiketu Ladislava Špačka (2005) si nejdříve musíme ujasnit sled našeho vystoupení:

- 1) úvodní slovo na přivítanou
- 2) přípitek samotný (oslavenci, narozenému dítěti, k narozeninám, k výročí, ...)

- 3) poděkování (přítomným za účast, spolupracujícím, sponzorům, ...)
- 4) zahájení (večera, slavnosti, pracovního vystoupení, oslavy, ...)

Cílem každého přípitku je zapůsobit na posluchače a toho dosáhneme díky vtipně formulovanému nebo zajímavému obsahu naší řeči.

Jako pronášející musíme dbát na barvu a výšku hlasu. „Uším posluchačů určitě lépe zní hlubší hlas než vysoko položený.“ (Špaček, 2005: 142) Hlasitost, výraznost a zřetelnost našeho projevu jsou dalšími body úspěchu.

Významnou roli hraje i mimika a gestikulace. Úsměvem, hlubokým nádechem, pozvednutím obočí a různými gesty například našich rukou doprovázíme naši řeč. Od důrazné intonace a výrazných gest očekávají posluchači vtipnou část proslovu a potřebná je i pauza na jeho plné vyznění a pochopení. Nesmíme zapomínat ani na oční kontakt, posluchači pak lépe vnímají, co říkáme.

2.5 Etiketa u stolu

Jaká pravidla je potřeba dodržovat při pronášení přípitku v Rusku? Etiketa chování u stolu má svá pravidla a přípitek tam má svou roli. Při různých slavnostních událostech je obvyklé pronést krátkou řeč - přípitek, při kterém všichni účastníci slavnosti zdvihnou svou sklenku a dívají se na pronášejícího.

Pokud si s někým přitukáváme, vždy si hledíme do očí. Skleničku držíme za nožičku nebo horní část. Přitukáváme si vrchním okrajem skleničky, přitukávat si dolní částí sklenky je zcela nepřipustné. Při pronášení přípitku si přitukáváme se všemi přítomnými. Nikdy se nenatahujeme přes stůl, abychom si mohli připít s osobou, která sedí daleko od nás. V tomto případě si přitukneme s blízko sedícími a těm, co sedí dál, se zlehka pokloníme se zdvihnutou sklenkou k nim nasměrovanou. Pokud si ale chceme za každou cenu přituknout s osobou vzdáleně sedící od nás, omluvíme se sousedícím, a dojdeme k ní se sklenkou. Při přitukávání muž musí držet svoji skleničku níže než žena. Na oficiálních akcích se nesluší si přitukávat s ostatními.

Abychom mohli pronést přípitek, je třeba zvolit vhodnou chvíli. Na oficiálních hostinách, obědech ale i snídaních se přípitek pronáší až po podání dezertu, když mají hosté nalité šampaňské.

Pokud se jedná o neoficiální setkání, přípitky mohou zaznít častěji, vždy ale alespoň s přestávkou 10-15 minut. První přípitek by neměl být pronesen dříve než 15 minut po zahájení. Po pronesení řeči není nutné vypít skleničku do dna, stačí zdvihnout skleničku ke rtům a zlehka upít.

Ten, kdo se ujímá pronesení přípitku, povstane, hosté si přestanou mezi sebou povídat a tiše odloží příbory. Hosté by neměli hýbat s nádobím, aby nezpůsobili rámus. Obsluha přestane na chvíli obsluhovat a odejde od stolu, aby byl vidět řečník.

Jako první na oficiálních akcích obvykle pronáší přípitek člověk pořádající hostinu na počest váženého hosta (oslavence atd.) a po něm pronese tzv. „ответный toast“ hlavní host. Ostatním přisedícím se doporučuje zdržet se veřejných výstupů.

A co po přípitku? Jestli jsou na slavnosti hudebníci nebo orchestr, obvykle se ujmou krátké slavnostní fanfáry. Řečník se obrací směrem k organizátorovi slavnosti, aby si s ním, jako s prvním, připil. Někdy situace vyžaduje, aby i organizátor pronesl na oplátku řeč, obvykle jako výraz poděkování.

Pokud přijíjí starší člověk mladšímu, mladší je povinen sám přistoupit k staršímu řečníku a připít si, a stejně tak postupuje mladší host, který pronáší přípitek za staršího člověka.

Přípitek by měl být přiměřeně dlouhý a týkat se daného setkání. V proslovu není vhodné se zabývat věcmi, které se slavností, obědem nebo večeří nesouvisí. Jestli je více proslovů, není zapotřebí pronášet mnoho slov. Pokud by jich bylo hodně a navíc by byly dlouhé, mohly by hosty nejen otrávit posloucháním a opětovným vstáváním, ale i ztratit svůj smysl.

Řečníci by se měli vyhýbat standardním, tradičním formulacím, které mohou znít neosobně. Jestliže hovoří upřímně, je důležité být v proslovu sám sebou. Nikdy by neměli vystupovat před hosty v opilosti, v těchto případech přípitek pak zní hloupě a někdy i vulgárně. Někdy je možné na závěr přípitku využít motto známého filmu nebo „hlášku“ filmového herce. (Lepilová, 2002)

3 TYPY PŘÍPITKŮ

Lepilová (2002) ve své knize rozděluje podle tematiky a stylu označení přípitky do následujících 3 kategorií:

- krátké přípitky
- přípitky nebo blahopřání s širším obsahem
- přípitky ve verších

3.1 Krátké přípitky

V zásadě ty nejkratší přípitky jsou tvořeny pouze předložkou a předmětem. To platí jak v ruštině, tak v češtině.

- За благополучие! → Na štěstí!
- За долголетие! → Na dlouhý život!
- За здоровье! → Na zdraví!
- За любовь и Отечество! → Na lásku a vlast!

Krátké přípitky lze rozvíjet vložением přívlastků:

- За добрые дела! → Na dobře vykonanou práci!
- За милых дам! → Na milé dámy!
- За наших хозяев! → Na naše pány hostitele!
- За трезвый образ жизни! → Na střízlivost!

Hlavní myšlenku lze rozvíjet. Jako příklad uvádím následující dva úvodní přípitky, které jsou zakončeny typickými frázemi:

- Давайте выпьем за самое великое благо - за дружбу!
→ Napijme se na největší dar - na přátelství!
- Я предлагаю тост за величайшее счастье на свете - за верных друзей!
→ Navrhuji připít si na největší štěstí na světě - na věrné přátele!

Uvedené příklady krátkých přípitků jsou vzorové a řečník je může jakkoliv měnit nebo doplňovat, přesto vždy v nich najdeme význam, jako například:

- Člověk, který nemá jasnou budoucnost a žije ze dne na den, by mohl pronést: Выпьем за сейчас! → Na přítomnost!

- Pokud hovoří o problému se zdravím: Предлагаю выпить за здоровье тех, у кого оно еще осталось! → Připíjím na zdraví těch, kteří ho ještě mají!

3.2 Přípitky nebo blahopřání s širším obsahem

Stylisticky přípitky s širším obsahem jsou nejčastěji formou blahopřání nebo poděkování:

- Дорогая мамочка!

Пусть этот день - только домашний праздник, а не красный день в календаре, но он самый счастливый и прекрасный, потому что в этот день ты появилась на Земле. Мы все, вся твоя семья, сердечно поздравляем с этим светлым днём и от души тебе хотим пожелать крепкого здоровья и радости во всем. (Lepilová, 2002, Lingua et communicatio, Ostravská univerzita, Ostrava)

→ Drahá maminko!

Ačkoliv tento den není červeně označen v kalendáři a je pouze svátkem naší rodiny, je nejšťastnějším a nejkrásnějším dnem, protože jsi přišla na svět. My všichni, celá tvoje rodina, Ti srdečně blahopřejeme v tento radostný den a přejeme pevné zdraví a hodně radosti.

Často se také používá přípitek v podobě krátkých příběhů, úryvků z filmů nebo pohádek:

- Царь индийский купался в бане. Цирюльник брил ему голову. Вдруг он поднёс бритву к горлу монарха и сказал: „Отдай мне в жены твою дочь!“ Изумился, испугался царь и пообещал исполнить его просьбу. Выйдя из бани, он спросил своего главного советника: „Как он дерзнул добиваться руки моей дочери?“ Советник ответил: „Видно, под ногами у него был клад, вот почему он

так дерзок.“ Разобрали пол бани и оказалось, что под ним полно золота и серебра. Давайте никогда не поднимать тост за богатых наглецов! (www. pozdravdruga.ru)

→ Indický císař se koupal v lázni. Lazebník mu holil hlavu a náhle přiložil břitvu k jeho hrdlu a řekl: „Děj mi tvoji dceru za ženu! “ Car se vyděsil a slíbil, že vyplní jeho přání. Jakmile odešel z lázně zeptal se svého hlavního rádce: „Jak může být takhle drzý a žádat o ruku moje dcery? “ Rádce odpověděl: „ Pod nohama má poklad, a proto je tak drzý.“ Společně rozebrali podlahu v lázni a objevili mnoho zlata a stříbra. Proto nikdy nepřipíjeme bohatému opovážlivci!

Stejně tak jsou typické proslovy, kdy řečník popisuje nějaké životní situace, jejich dopady. Často jsou doplněné trochou humoru:

- Идёт по пустыне осёл. Идёт день, второй, третий, неделю ... Жара донимает. Вдруг видит: Стоят две большие бочки. Одна с водой, а другая с водкой. Как вы думаете, что он стал пить? Конечно же воду! Так выпьем за то, чтобы мы не были ослами! (Lepilová, 2002, Lingua et communicatio, Ostravská univerzita, Ostrava)

→ Jde osel po poušti. Jde jeden den, druhý den, třetí den, týden ...Horko je úmorné. Najednou kouká: stojí tu dva velké sudy. Jeden s vodou a druhý s vodkou. Co myslíte, ze kterého začal pít? Samozřejmě, že ze sudu s vodou. Takže si připijme na to, abychom nebyli osly my!

Příjemnými na poslech bývají přípitky se satirickým nádechem nebo nadšením, které přimějí řečníka používat hrdinská slova.

3.3 Přípitky ve verších

Verše představují rytmickou část uměleckého díla, básnického textu. Přípitky ve verších jsou často spojené s optimismem. Pokud řečník chce například blahopřát s rytmicky znějícím textem, může to vypadat takto:

• Вас со свадьбой поздравляем,
Счастья, радости желаем
И даём наказ такой:
Дожить до свадьбы золотой!

→ Blahopřejeme Vám ke svatbě,
přejeme Vám štěstí a zdraví
A dožijte se svatby zlaté.

(Lepilová, 2002, Lingua et communicatio, Ostravská univerzita, Ostrava)

• Давай за маму, за тепло,
Что всех по жизни нас вело,
За щедрость, мудрость и добро,
За то, чтоб обошло нас зло!

→ Přijijme na maminku, na teplo,
které nás životem vedlo,
na štědrost, moudrost i dobro,
a aby se nám zlo vyhnulo.

(Lepilová, 2002, Lingua et communicatio, Ostravská univerzita, Ostrava)

Tematické rozdělení přípitků je složité. Lepilová (2002) uvádí podle různých slovníků souhrn současných přípitků takto:

- přípitky na slavnostních setkáních (svatba, jubileum, nový byt)
- přípitky na počest váženého hosta
- přípitky k narození dítěte, rodičům, ženám
- tradiční přípitky (na štěstí, úspěch, zdraví)
- přípitky u stolu
- přípitek jako odpověď
- přípitky v přírodě (hon, rybolov)
- přípitky v obchodní sféře (na spolupráci, vedoucímu, kolegům)
- přípitky s důvtipem
- přípitky a blahopřání
- moudré přípitky
- vysokoškolské přípitky
- přípitky z filmů
- přípitky k významným událostem (svátky, slavnosti, výročí)
- přípitky někomu (milému, manželce)
- přípitky podle horoskopu, znamení zvěrokruhu

3.4 Přípitky na slavnostních setkáních - svatba, jubileum, nový byt

Jubileum - patří mezi jeden z nejslavnostnějších okamžiků v životě zejména díky „kulatosti“ čísla či data. Slaví se s velkolepostí. Příprava bývá na vysoké úrovni a při přípravě se dbá na jakékoliv drobnosti od vyhotovení pozvánek po výzdobu místnosti. Důležité je sestavit program na celý průběh slavnosti.

K jubileu hosté tradičně oceňují zkušenosti získané za dané období nebo zásluhy oslavence v určité etapě života. Stejně tak hosté přejí oslavenci mnoho dalších úspěchů v práci.

Svatba - jedna z nejdůležitějších událostí v životě člověka, na které se sluší poblahopřát a připít novomanželům. Svatební řeč a přípitek, jak bývá zvykem, pronáší otec nevěsty a jeden ze svědků při zahájení svatební hostiny. Není to ale pravidlem. Jakmile se hosté usadí, zacinkáním příboru o skleničku se zjedná ticho a je zahájena řeč. V řeči mluvčí poblahopřeje novomanželům hodně štěstí a vše dobré do nového života, zahájí hostinu přípitkem, někdy otec udělí ještě pár rad. Svatební přípitek by měl přítomné zejména povzbudit, pobavit, rozveselit, ale i dojmout. K přípitku na svatbách se obvykle podává šampaňské.

• **Přípitek k oslavení určitého věku - „kulatin“**

В 20 человеком властвует желание, в 30 лет - разум, в 40 лет - рассудок, в 50 лет мудрость. Так выпьем за именинника, в котором и в мудрые 50 лет есть и рассудок и разум и желание. (www.pozdravdruga.ru)

→ Ve dvaceti nad člověkem vládne touha, ve třiceti inteligence, ve čtyřiceti rozum, v padesáti moudrost. Napijme se na oslavence, který má v moudrých 50 letech i rozum, i inteligenci, i touhu.

• **Univerzální přípitek určité osobě k jubileu (ženě, nadřízenému, kamarádovi)**

Дорогой юбиляр! Я произнесу тост словами римского императора Марка Аврелия: „Пусть дела твои будут такими, какими ты хотел бы их вспомнить на склоне жизни“. (www.pozdravdruga.ru)

→ Drahý oslavenče! Připíjím Ti slovy římského vládcy Marka Aurelia: „Ať jsou tvé činy takovými, abys na ně vzpomínal i na sklonku života“.

• Přípitek na svatbě, novomanželům

Для многих свадебное путешествие - это последняя возможность увидеть мир, ибо после этого начинаются серые будни. Это ни в коей мере не относится к нашим молодым, ибо я верю, что их свадебное путешествие, которое они собираются вдвоем провести на острове Любви, будет длиться вечно... Так выпьем за молодых и за прекрасный остров! (<http://pozdravdruga.ru/tosty/na-svadbu.html>)

→ Pro mnohé svatební cesta je poslední možností uvidět svět, neboť poté začíná obyčejný všední život. To se v žádném případě nevztahuje na naše mladé, neboť věřím, že jejich svatební cesta, kterou se chystají prožít na ostrově Lásky, bude trvat věčně. Přijijme proto na naše mladé a nádherný ostrov!

3.5 Přípitek na počest váženého hosta

Váženému hostu je věnován první přípitek samotným hostitelem. Ten si může vyžádat pozornost přisedících jemným zacinkáním lžičkou o prázdnou skleničku. Sdělí o hostovi několik milých slov a symbolicky si s hostem připije.

• Сегодня праздник у нас большой,
Звени гитара, звени и пой!
К нам приехал гость золотой, ..., наш дорогой,
Налейте рюмочки вина, и за него мы пьем до дна!
(www.pozdravdruga.ru)

→ Dnes je u nás velký sváteční den,
hraj kytaro, hraj a zpívej!
Přijel k nám host zlatý, (*jméno*), náš drahý,
Nalijte sklenku vína a připijme mu do dna!

3.6 Přípitky na narození dítěte, rodičům, ženám

Narozeniny patří k nejradostnějším svátkům, které umožňují rodině a blízkým projevit skutečný a vřelý vztah k oslavenci. Den narození se považuje za rodinný svátek a slaví se v kruhu rodiny, blízkých příbuzných a přátel. K tomuto dni patří neodmyslitelně dort se svíčkami, při jejichž sfoukávání si oslavenec něco přeje.

Oslava dne narození se slavila už ve starověkém Řecku. Do Ruska tato tradice dorazila o hodně později. V 17. století toto privilegium využívali pouze carové a členové carské rodiny a až v 19. století začala slavit narozeniny i bohatší vrstva, kam patřili úspěšní kupci a bohatí dvořané. Postupně se slavení dostalo do všech vrstev společnosti.

Můžeme připíjet nově narozenému miminku, stejně tak jeho rodičům, anebo ženě jako čerstvé mamince.

- Я желаю, чтобы ваша жизнь была роскошна - в ней были бы роскошное самочувствие, роскошное настроение и роскошные перспективы. С днём рождения! (www.pozdravdruga.ru)

→ Přeji, aby Váš život byl úžasný. Aby v něm nechyběla dobrá nálada, příjemná atmosféra a naděje. Všechno nejlepší k narozeninám!

- Пусть этот день рождения будет праздником не только воспоминаний и опыта, но и новых замыслов, мечтаний, надежд! Ведь пока человек мечтает и надеется - он жив, он всегда молод! Давайте поднимем бокалы за молодость! (www.pozdravdruga.ru)

→ Ať jsou narozeniny nejenom svátkem vzpomínek a zkušeností, ale i nových úmyslů, přání a nadějí! Vždyť dokud si člověk přeje a má naději, je živý a stále mladý. Připijme si na mládí!

3.7 Tradiční přípitky (na štěstí, úspěch, zdraví)

• Говорят, что падающая звезда приносит счастье. Так пусть наша жизнь будет вечным звездопадом! (<http://pozdravdruga.ru/tosty/za-schaste-i-udachu.html?start=1>)

→ Říká se, že padající hvězda přináší štěstí. Tak ať náš život je navěky hvězdným deštěm.

• Жизнь - это постоянное преодоление времени, пространства, обстоятельств, препятствий, негатива. Выпьем за минуты, когда жизнь не только не оказывает сопротивления, а еще и обворожительно улыбается! (<http://pozdravdruga.ru/tosty/za-schaste-i-udachu.html>)

→ Život - to je neustálé překonávání času, prostoru, okolností, překážek a negativ. Napijme se na minuty, kdy nám život nejen odporuje, ale i se oslnivě usmívá!

3.8 Přípitek jako odpověď

Člověk, kterému se připíjí, zůstává sedět a nepije ještě spolu s ostatními. Namísto toho po připitku, který mu byl právě věnován, zvedá sám skleničku a připíjí s poděkováním na zdraví těch, kteří na jeho počest pronesli přívětivá slova. Může se chopit slova ihned nebo vystoupit na konci večeře, před podáním dezertu.

Pokud se připíjí ženě, nabízí se jí dvě možnosti, jak odpovědět. Buďto také přípitkem, nebo s úsměvem se s díky poklonit řečníkovi.

• Как ты встретил меня с вином, так пусть видит тебя Бог - со счастьем и здоровьем! (<http://pozdravdruga.ru/tosty/otvetnye.html>)

→ Tak jako ty jsi mě přivítal vínem, tak ať tebe přivítá i Bůh - na štěstí a na zdraví!

• Спасибо, я пью за вас!
(http://www.bookorbita.com/library/spravochnik_enciklopedii/gost_emili/tosti.html#1)

→ Děkuji a připíjím na Vás!

3.9 Přípitky v přírodě - hon, rybolov

Zvláštností bývají přípitky na honu respektive během tzv. poslední leče, což je označení pro poslední lov při honu a pro myslivce následné posezení v nějaké hospůdce, kde si sdělují své poznatky a nevšední zážitky.

Během této poslední leče je zvykem pronášet přípitky at' už k počtě ulovené zvěře, nejlepším lovcům, vedoucímu honu nebo dalším hostům. Někteří lovci dodržují starodávný zvyk připíjet si levicí. Tento zvyk je popsán v historických pramenech a odůvodněním je - „když pravá loví, levá připíjí“.

- Охотник гонится за зайцем.
- Дядя, а не видел ли ты, как тут заяц пробегал?
- Видал.
- Большого?
- Да, жирного.
- И давно?
- Да недели две назад.

Так выпьем за то, чтобы перед нами не ставили недостижимых целей!
(<http://pozdravdruga.ru/tosty/okhotniku-i-rybaku.html>)

→ Lovec honí zajíce. Ptá se kolemjdoucího strejdy.

„Neviděl jsi tady proběhnout zajíce?“

„Viděl.“

„Velkého?“

„Ano vyпасeného.“

„Už je to dlouho?“

„Před dvěma týdny.“

Připijme tedy na to, aby před námi nebyly nedosažitelné cíle!

3.10 Přípitky v obchodní sféře

Většinou přípitků můžeme očekávat při obchodním jednání za účelem uzavření dohod mezi partnery nebo na firemním večírku. Obchodní jednání v Rusku často

probíhá formou obchodních obědů nebo večeří. Řešení obchodních otázek v průběhu jídla je v Rusku dlouholetou tradicí. V dávných dobách se ukázalo, že jídlem vyvolané pocity mají pozitivní vliv na průběh a výsledek jednání. (Špaček, 2010)

Vztah k podávání alkoholu během jednání se v ruském a českém prostředí liší. V Rusku je zvykem nabídnout i u oběda alkohol, nejčastěji vodku, ačkoliv se řeší obchodní věci. V Česku je při obchodních obědech na rozdíl od Ruska zakázáno pít alkohol nebo kouřit.

K přípitku v obchodní sféře patří i přípitek věnovaný nadřízenému nebo kolegům. Dobré, přátelské a upřímné vztahy v práci, mezi kolegy jsou důležité v jakékoliv činnosti, zvláště, jestliže se na práci podílí celý kolektiv.

- **přípitek a obchodní oběd** - podle obchodní etikety je pro přípitek v Rusku typická fráze: „Поднимаю тост за ...“

- **příklad přípitku na další spolupráci**

Смышлённый крестьянин продавал вареную кукурузу у входа в банк. Кукуруза у него была сочная, от покупателей отбоя не было. За короткое время крестьянин сколотил капитал. К концу сезона один знакомый просил у него денег взаймы. „Видишь ли, приятель,“ сказал ему торговец кукурузой, - „обзаведясь лотком, я заключил с банком договор: банк обязался не продавать вареную кукурузу, а я - никому не давать взаймы.“ Господа! Выпьем за взаимовыгодное сотрудничество! (www.pozdravdruga.ru)

→ Chytrý rolník prodával vařenou kukuřici u vchodu do banky. Kukuřice byla šťavnatá, lidé si ji kupovali. Za krátko rolník shromáždil kapitál. Na konci sezóny jeden známý ho žádal o půjčku. „Vidíš příteli“ povídá mu rolník „když jsem pořizoval stánek, uzavřel jsem s bankou dohodu: banka nebude prodávat kukuřici a já nebudu nikomu půjčovat.“ Dámy a pánové! Přijijme na vzájemně výhodnou spolupráci!

- **přípitek nadřízenému/vedoucímu**

Слепому кажется, что его не видят, глухому кажется, что его не слышат, эгоисту кажется, что его никто не любит. За нашего замечательного директора! Он у всех у нас на слуху, на виду и в сердце!

<http://pozdravdruga.ru/tosty/nachalniku.html>)

→ Slepému se zdá, že ho nikdo nevidí, hluchému, že ho neslyší, sobci, že ho nikdo nemá rád. Připijme na našeho skvělého ředitele! Jeho každý z nás slyší, vidí a má rád.

• **přípitek kolegům**

Я не сомневаюсь, что деловые люди - это "столпы" любого нормального общества, которые обеспечивают стабильность, его процветание и его устойчивость. Выпьем за здоровье деловых людей, за нас!

<http://pozdravdruga.ru/tosty/kollegam.html>)

→ Nepochybuji, že podnikatelé, to jsou „pilíře“ každé normální společnosti, které zabezpečují stabilitu a rozvoj. Napijme se na zdraví podnikatelů, na nás!

3.11 Přípitky s důvtipem

Tyto přípitky se vyskytují zejména ve společnosti kamarádů nebo blízkého příbuzenstva, kde se osazenstvo dobře zná. Řečník proto dobře ví, co si může dovořit říci, aby někoho neurazil, a aby jeho záměr zavtipkovat byl brán jako vtíp a rozptýlení.

- Выпьем за то, чтобы у наших детей были богатые и счастливые родители!

http://tostna.narod.ru/120_01.html)

→ Napijme se na to, aby naše děti měli bohaté a šťastné rodiče!

3.12 Moudré přípitky

Výsledkem moudrých přípitků je vždy pointa nebo nějaké to životní moudro, ze které bychom si měli vzít příklad.

- У одного мудреца была дочь. К ней пришли свататься двое: богатый и бедный. Мудрец сказал богатому: "Я не отдам за тебя свою дочь", - и выдал ее за бедняка. Когда его спросили, почему он так поступил, он ответил: "Богач глуп, и я уверен, что он обеднеет. Бедняк же умен, и я предвижу, что он достигнет

счастья и благополучия". Если бы с нами был сегодня тот мудрец, он поднял бы чашу вина за то, чтобы при выборе жениха ценились мозги, а не кошелек!
(<http://pozdravdruga.ru/tosty/mudrye.html>)

→ Jeden mudrc měl dceru. Boháč a chudák se přišli ucházet o její ruku. Mudrc řekl boháči: „Svou dceru ti nedám!“, a dal ji chudému. Když se zeptal proč mu ji nedal, odpověděl: „Bohatý je hlupák a jsem přesvědčen, že zchudne. Chudák je chytrý a předpokládám, že dosáhne štěstí a blahobytu.“ Kdyby tu s námi byl dnes tento moudrý člověk, připil by na to, aby při výběru ženicha se cenil rozum a ne peněženka s penězi!

3.13 Vysokoškolské přípitky

- Без прошлого нет будущего, так выпьем за окончание школы!

(<http://www.pojelanie.ru/tost/stud/3.php>)

→ Bez minulosti nebude budoucnost, napijme se na dokončení školy!

- Ученый-теоретик говорит студенткам, что чудес не бывает.

Ученый-практик творит с практикантками такое,

что приходится признать: чудеса еще случаются в наши дни.

Так выпьем за ученых практиков! (<http://www.pojelanie.ru/tost/stud/3.php>)

→ Vzdělaný teoretik říká studentkám, že zázraky neexistují.

Vzdělaný praktik dělá s praktikantkami takové věci,

že je nutno přiznat, že zázraky se ještě dějí.

Napijme se proto na vzdělané praktiky!

3.14 Přípitky podle horoskopu, znamení zvěrokruhu

Znamení zvěrokruhu jako základ astrologie. Lidé i v dnešní moderní době stále využívají různé horoskopy a snaží se zjistit svůj osud na dny, týdny i roky dopředu. Přípitek v tomto směru lze věnovat člověku, který se právě astrologii věnuje.

• Хотя, Водолей, характер твой не прост,
присущ твоим идеям мудрый рост,
они, как правило, достойны, хороши
и все идут от сердца и души!

(<http://pozdravdruga.ru/po-znakam-zodiaka/vodolej.html>)

→ Přestože, Vodnáři, tvůj charakter není prostý,
uděl svým myšlenkám moudrý růst,
jak je pravidlem, jsou vzácné, pěkné
a všechny jdou od srdce a duše!

4 ČÍM SI PŘIPÍJET?

Druh nápoje, kterým si hosté připíjí, obvykle vybírá hostitel. Nápoj je vždy v souladu s příležitostí, u níž se všichni sešli. Jak už bývá zvykem, jedná se o širokou škálu alkoholických nápojů od bílého vína po tvrdý alkohol.

Rusko je v tomto ohledu od mnohých zemí výjimkou. Na rozdíl od jiných národů, kde se k dezertu podává víno, káva nebo čaj, v Rusku i slavnostní oběd začíná vodkou, která je ruským národním nápojem už od nepaměti. Na přípitek používají, stejně jako v západních zemích, obvykle šampaňské nebo kvalitní víno, které se podává po dezertu.

Vína je zvykem pít i při jídle. Bílé víno se hodí k polévce a rybě a červené obvykle k jídlům z masa. Po jídle se podávají likéry, koňak nebo káva a čaj. Sladká vína se též hodí k dezertu nebo čaji.

Ačkoliv je v mnoha případech, jako jsou obchodní obědy, přijetí, prezentace firmy atd. alkohol běžnou součástí, pití „na jeden lok“ je nepřipustné.

Současná společenská etiketa sice nezakazuje užívání alkoholických nápojů, ale doporučuje pít pouze do určité míry. Každý by si měl být vědom, kolik může vypít, aby se alkohol neprojevil na jeho chování ve společnosti.

Samozřejmě, že se najdou i tací, kteří nepijí alkohol vůbec a ani víno, a to ani v případě, že jde o přípitek. Těmto abstinentům se stejně přísluší pozvednout sklenku a to ať už prázdnou nebo s trochou nalitého vína, které nepijí.

(http://www.koryazhma.ru/articles/etiket/table_drink.asp)

5 PŘÍPITKY A ZVYKY V CIZINĚ

5.1 Přípitky v cizích jazycích

Zvyk pronášet přípitky se zrodil v Evropě a je rozšířen do takové míry, že i ve Spojených státech amerických mnozí Američané, kteří hodně cestují, si s sebou přinášejí přípitky ze zahraničí. Znalost nejvíce rozšířených přípitků se může lehce hodit.

Níže jsou uvedeny typické příklady přípitku „Na zdraví!“ v několika jazycích:

- anglicky - Cheers!
- francouzsky - A votre sante.
- irsky - Slainte.
- italsky - Salute.
- jidiš - L“Chayim.
- německy - Prosit.
- polsky - Nazdrowie.
- rusky - На здоровье!
- španělsky - Salud.
- švédsky - Skoal.

Tyto přípitky jsou jednoslovné a v pronesení přípitku se umísťují na konec celého proslovu. Označují tak závěrečný akt pozvednutí skleničky a přípitku.

5.2 Jak připíjet a neudělat faux pas v zahraničí?

Hospodářské noviny uvádějí na svých internetových stránkách v článku - Jak stolovat, připíjet a neudělat faux pas, řadu několika zemí a jejich specifika jednání u prostřeného stolu. Informace byly shromážděny na základě osobního poznání a zkušeností vedoucích obchodně-ekonomických úseků zastupitelských úřadů České Republiky, které se nachází ve zkoumaných zemích. (<http://hn.ihned.cz/c1-27467860-jak-stolovat-pripijet-a-neudelat-faux-pas>)

Zde je uvedeno srovnání pronášení přípitku v různých zemích:

1) Bulharsko - V Bulharsku, se na rozdíl od Ruska, přípitkem příliš nezatežují, často je krátký a stačí pronést pouze „Na zdraví“.

2) Čína - Přípitky jsou tradiční součástí hlavního jídla. Podávají se místní alkoholické nápoje a očekává se nápoj vypít do dna. Přípitky trvají po celou dobu stolování, vhodné je přípitek oplácet a ocenit například vzájemné obchodování, spolupráci atd.

3) Saudská Arábie - Saudská Arábie je pravým opakem, přípitky se často neuskutečňují, protože se zde nekonzumuje alkohol. Když už je ale nějaký ten alkohol nabídnut, pak je třeba konzumovat ho střídavě.

4) Rumunsko - Rumuni jsou konzervativní, jak ve svém chování tak názorech ve společnosti, proto při veřejném projevu pozor na vtípkování. V Rumunsku se přípitek od hostitele rozhodně očekává, je zkratka běžnou součástí obchodních jednání, proto je dobré být připraven.

5) Rusko - „Hojnost přípitků při ruském stolování je obecně známá. Nejedná se však o opijení, spíše o řečnická cvičení vedoucí k navození důvěry a vzniku osobního vztahu. Přípitky (jeden rozhodně nestačí) je třeba si dopředu důkladně připravit. Kromě obvyklých přípitků na úspěch zamýšleného obchodu je třeba vyzdvihnout osobní vlastnosti partnera. Nezapomeňte připít na zdraví přítomných dam a na tradiční nadstandardní slovanské vztahy mezi Čechy a Rusy. Ty jsou obvykle myšleny dobře a netřeba se jím vyhýbat či téma znevažovat.“ (citace: <http://hn.ihned.cz/c1-27467860-jak-stolovat-pripjet-a-neudelat-faux-pas>, 12. 2. 2013)

6) Ukrajina - Obdobně jako v Rusku se stolování neobejde bez pronesení přípitku a nesluší se říci pouze jednu dvě věty. Přípitek je krokem k navázání dobrých obchodních vztahů.

7) USA - Ve Spojených státech se připíjí spíše v rámci rodinných oslav, svateb apod., při stolování se nedodrhuje příliš formálnost. Zvláštní není, ani pokud Američané pijí během obchodního jednání přímo z láhve nebo jedí pouze vidličkou.

6 ETIKETA ŘEČI

Pravidla chování při řeči neboli etiketa řeči stanovují, jak mluvit, jak používat vhodná slova, co říkat anebo raději neříkat. Nejdůležitější ze všeho je rozlišit pravidla

pro mluvčího a posluchače, protože na rozdíl od psaného textu, řeč vzniká spontánně, nelze se jen tak v řeči vrátit a na rozdíl od textu na papíře opravit. Přípitek je někde na hranici, protože lze si ho připravit předem a pokud se jedná o rozsáhlejší řeč je možné, i když se to příliš nedoporučuje, používat písemnou nápovědu. Přesto je možné uvést pár základních pravidel, jak by se měl chovat ve své řeči mluvčí a jak jeho posluchač.

6.1 Pravidla pro mluvčího

1. *pravidlo* - Mluvčí by měl být laskavý ke svému společníku. V řeči nesmí způsobit adresátovi nějakou újmu (urážku, ponížení, pohrdání). Je potřeba vyhnout se jeho negativním stránkám.

2. *pravidlo* - Projevovat dobrosrdečnost a laskavost ve vhodnou chvíli.

3. *pravidlo* - Mluvčímu se doporučuje nestrhávat veškerou pozornost na sebe, je lepší být skromný v sebehodnocení.

4. *pravidlo* - Nešetřit na užití jazykových prostředků, stále udržovat kontakt, vnímat společníka, projevovat pochopení a zájem.

5. *pravidlo* - Umět vybrat vhodné téma k rozhovoru, v případě přípitku vhodná slova k dané situaci (oslavě, obchodnímu jednání, svatbě atd.).

6. *pravidlo* - Logické rozložení řeči (uvedení, hlavní myšlenka, pointa, závěr).

7. *pravidlo* - Pozor na délku projevu, protože práh smyslového vnímání a koncentrace posluchače mají svou hranici. Raději používat krátké fráze a zařadit pauzy.

8. *pravidlo* - Mluvčí musí neustále používat takové jazykové prostředky, které jsou vhodné v dané situaci (oficiální x neoficiální setkání, v rodinném kruhu x ve společnosti atd.).

9. *pravidlo* - Mít na vědomí, že posluchač nás nejen slyší, ale i vidí, tzn. přijímá množství signálů neverbální komunikace (gesta, pózy, mimika).

6.2 Pravidla pro posluchače

1. *pravidlo* - Pozorně vyslechnout až do konce.

2. *pravidlo* - Být laskavý, trpělivý a zdvořilý k mluvčímu.

3. *pravidlo* - Neskákat do řeči a nesdělovat nevhodné poznámky.

4. *pravidlo* - Věnovat pozornost mluvčímu a jeho projevu. Dát mu prostor.

5. *pravidlo* - V pravou chvíli umět ocenit řeč partnera, vyjádřit svůj souhlas nebo nesouhlas, umět odpovědět na položenou otázku, zkrátka vstoupit do dialogu.

Pravidla pro mluvčího i pro posluchače jsou těsně spjata. Přesto pozorování ukazují, že zvláště mnohá narušení komunikace pocházejí spíše ze strany posluchače.

7 ETIKETA ŘEČI A NÁRODNÍ KULTURA

Přípitek je nejen uměním vybírat ta správná, často lichotivá slova, ale zejména uměním vhodně je interpretovat. Přípitek je nedílnou součástí společenské etikety v jakékoliv zemi a především součástí tzv. etikety řeči. Formanovskaja (2002) vysvětluje ve své knize etiku řeči jako určitý souhrn situací a výrazů, které se používají mezi lidmi a jako pravidla upravující chování v řeči. Etiketa a řeč jsou přirozeně těsně spjata. Způsob řeči, styl, povolení nebo zákaz o některých věcech mluvit, výběr jazykových prostředků to vše je viditelné v našich každodenních projevech řeči.

Společenská etiketa, chování, kultura, řeč, sociální a národní příslušnost to vše úzce souvisí a vzájemně na sebe působí. Jak uvádí N. I. Formanovskaja (2002), etiketa řeči je důležitým elementem každé národní kultury. V jazyce, chování, řeči a obecných názorech společnosti se vryly do paměti bohaté zkušenosti národa, zvyky a životní styl, které jsou nesmírně cenné.

Podle N. I. Formanovské (2002) se na etiku řeči dá nahlížet dvojím způsobem jako na: 1) část kultury chování v řeči a komunikaci a na 2) část jazyka, který je produktem a nástrojem kultury.

Národní specifika etikety řeči jsou v každé zemi mimořádná. Unikátní zvláštnosti jazyka ovlivňuje životní styl, zvyky, obřady ale i to, co je dovoleno nebo naopak zakázáno v etiketě řeči každého národa. Postupně se národně-kulturní zvláštnosti mluvčích vyvíjejí nepředvídatelným způsobem. Zde je příklad odlišného chování některých národů: při setkání nebo návštěvě Čechů, jak už je zvykem, si spíše stěžují než, aby řekli, že se mají dobře. Na druhou stranu si stěžují přirozeným hlasem a to, i když mají starosti, potíže nebo nepříjemnosti. Podle Čechů jen opravdový lenoch žije bez starostí. Pokud Čech na otázku „Jak se máš?“ odpoví, že dobře, vzbuzuje tím podezření,

že něco skrývá. Naopak u Rusů je typická jednoslovná a průměrná odpověď: Нормально!, Ничего! A například od takového Bulhara není mimořádné uslyšet: Dobře! Výborně!, i když to tak třeba není.

Formanovskaja (2002) připomíná, že síla etikety řeči je v jejích zvláštních sociálních a lingvistických vlastnostech. Jako první vlastnost uvádí potřebu společnosti a dodržování pravidel etikety. Jinými slovy jestli chce člověk být součástí svého okolí, společnosti a národa, musí se chovat tak, jak se od něho očekává. Druhou vlastností je etiketa řeči jako taková. Třetí vlastnost představuje samotné pronesení, vyjádření se, respektive vytvoření dojmu a čtvrtý důležitý bod představují strany vystupující v jazykové struktuře: mluvčí a adresát.

Kultura určitého národa zahrnuje oblast vnitřního a vnějšího chování člověka: etiketu, pravidla jednání s lidmi a chování se ve společnosti, životní styl včetně osobních potřeb a zájmů, vzájemné vztahy lidí mimo práci, plánování osobního volna, hygienu, styl ve výběru předmětů (jako je např. umění oblékat se, bydlení), mimiku, gestikulaci, pohyby těla a mnohé další. Znalost mentality lidí určitého národa a přizpůsobení se ulehčuje komunikaci a styk.

8 VLIV NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE

Jak ovlivňují prostředky neverbální komunikace naši řeč? Je známo, že komunikace mezi lidmi se postupně vyvinula z neverbálních (znakových, mimických, znějících) znaků. Znaky a zvuky mají ve společenském chování každého z nás určité místo a řád.

Na druhé straně ústní, přímý, společenský kontakt je nemyslitelný bez neverbálních komponentů. Poněvadž komunikující se vidí a slyší navzájem, jedny neverbální znaky jsou zaměřeny na zrak: gesta, mimika, pózy, a druhé na sluch: intonace, barva hlasu, tempo řeči a další.

Dalšími projevy, které ovlivňují neverbální komunikaci, jsou tzv. symptomy. Jedná se o vnější projevy fyziologických stavů (stydět se a zčervenat, zblednout hněvem, rozrušením se zpotit, nervozitou začít koktat). Tyto symptomy jsou určitým psychickým a emocionálním stavem člověka, a aniž bychom si to v daný moment uvědomovali, ovlivňují proces komunikace.

Formanovskaja (2002) ve své knize uvádí trojí rozdělení neverbálních prostředků, které ovlivňují komunikaci, takto:

- 1) gesta a mimika
- 2) proxemika
- 3) zvuky neverbální komunikace

8.1 Gesta a mimika

Gesta mají všenárodní, sociální, skupinovou a individuálně-osobnostní charakteristiku. Podle funkce se rozlišují gesta všední (neměnná ve společnosti), symbolická (například vyjádření úcty), rituální (při církevních obřadech). (Formanovskaja, 2002)

Gesta prolínající se s etiketou mohou prozradit mnohé informace o mluvčím a jeho posluchači a stejně tak informace o místě, odkud pochází. Gesta mezi komunikujícími nám prozrazují i vzájemný společenský nebo osobní vztah partnerů. Gesta jsou příznačná i stylistickou diferenciací. Existují gesta neutrální nebo emocionálně vyjádřená, vznešená a hrubá, důvěrná, rozpustilá a další. Důležitá jsou vzájemná spojení neverbálních znaků a pravidla jejich vyjádření.

Při neutrálním pozadí výrazných gest a normální mimiky je zvláště důležitá role úsměvu. Úsměv je znakem osobní zdvořilosti a zainteresovanosti. Z pozorování vyplývá, že jsou pracovníci ze sféry služeb v Rusku méně usměvaví než ti zahraniční.

8.2 Proxemika

Pojmem proxemika se rozumí prostorové rozmístění komunikujících osob a jejich vzájemný vztah. Lze rozlišovat základní 4 zóny:

- a) intimní zónu (nejbližší rozmístění)
- b) osobní zónu
- c) společenskou zónu
- d) veřejnou zónu (nejvzdálenější rozmístění)

Důležité je podotknout, že v každé národní kultuře jsou zóny odlišné, tzn. co je v jedné zemi normální a přirozené, může v jiné zemi vyvolat rozruch.

Zónou v případě přípitku je tedy vzdálenost pronášejícího od posluchačů a jeho zařazení ve společnosti, kde pronáší. Oslavenec, kterému se připíjí v rodinném kruhu, patří do intimní zóny, naopak pokud se připíjí na obchodním obědě s novými spolupracujícími, bude se jednat o společenskou zónu, přípitek na svatbě před všemi pozvanými bude veřejnou zónou. Veřejná zóna je typická pro větší společenské setkání.

8.3 Zvuky neverbální komunikace

Existují různorodé zvukové znaky, které doprovázejí neverbální komunikaci. Patří sem intonace, barva hlasu, stupeň hlasitosti a rychlosti řeči, pauzy, mlčení, nadechnutí se. Těmito znaky lze rozpoznat typické chování národa, například z pohledu Rusa - Italové mluví hlasitě a velmi rychle, Finové jsou tišší a pomalejší.

K neverbálním prostředkům ve společnosti patří i mlčení. Jedná se především o roli posluchače (neskákat do řeči, vyslechnout, zaposlouchat se, nechat vše říci svého partnera), při které dává najevo svou účast v komunikaci: přikyvování, citoslovce typu „hm“, citoslovce pochopení a jiné. Přesně toto očekává mluvčí. Na straně mluvčího se objevuje mlčení, když očekává odpověď od svého partnera a dává mu tak prostor promluvit. Mlčení na straně jednoho z partnerů může být znakem souhlasu, neochoty odpovědět, potíží najít správná slova, stydlivosti, nerozhodnosti, výhrad, výtek, urážek a jiných.

Neverbální znaky vystupují ve společnosti komplexně a jsou řádnými a plně hodnotnými „účastníky“ komunikace, doprovázejí verbální interakci mezi partnery.

Ke znakům neverbální komunikace se vztahuje i tzv. jazyk každodenního chování. Jedná se o zvyky, tradice národa jako národní specifikum, které dodržují představitelé určité kultury. Tyto zvyky nejsou vždy brány na vědomí nositeli jiných kultur. Například v Německu včasný příchod je normou, zpoždění se bere jako znak špatného chování a u takového partnera pak pozor na budoucí uzavření obchodu. Ve Španělsku a zemích Latinské Ameriky se přesnost necení, hodinové zpoždění obchodního partnera je normální a ani se nesnaží omluvit se za svůj pozdní příchod.

Angličané běžně sami od sebe nezačínají s cizím člověkem rozhovor na ulici, naopak v zemích Latinské Ameriky takovéto setkání je přirozené.

9 ROLE MLUVČÍCH

Přípitek, jeho příprava a interpretace závisí na mluvčím, který se přípitku ujímá. Společnost mluvčích je různorodá. Je proto potřeba rozlišovat komunikační, sociální, sociálně-psychologické a psychologické role mluvčích a stejně tak poměry rovnosti nebo nerovnosti v určité společnosti, které ho ovlivňují. (Formanovskaja, 2002)

9.1 Komunikační role

V rámci komunikačních rolí se rozlišují komunikující strany: mluvčí a posluchač. V dialogu jsou tyto role proměnlivé a v monologu poměrně stálé. Mluvčí se musí zaměřit na každodenní situace, brát ohled na všeobecné znalosti posluchače, zaměřit se na jeho sociální a jazykovou osobnost, držet se vybraného tématu, zachycovat reakce posluchače na jeho řeč a brát v úvahu další množství ukazatelů úspěšnosti jeho řeči.

Naopak posluchač, v první řadě dává najevo aktivitu v poslouchání, přijímá a snaží se pochopit řeč komunikujícího partnera, snaží se rozpoznat výrazy a skryté smysly, udržuje pozornost, emoce a etický kontakt a současně reaguje.

9.2 Sociální role

Jak ovlivňují řeč mluvčího sociální rysy, sociální role? Sociální role je spojena se způsobem chování, s očekáváním toho, co je člověk v určité situaci povinen udělat nebo na co má právo. Sociální pozice vlastní specifické funkce, které je člověk schopen a někdy povinen vykonat.

Podle Formanovské (1989) se sociální role skládá především z těchto charakteristik člověka: pohlaví, věk, místo pobytu, úroveň vzdělání, zaměstnání, pracovní pozice, postavení v rodině atd. Výzkumy dokazují, že výběr jazykových prostředků k vytvoření nějakého textu, tedy i případného proslovu či přípitku, je

ovlivněn výše uvedenými charakteristikami člověka. Samozřejmě, že každého člověka ovlivňuje dále, to zda se nachází mezi svými známými a řeč je neoficiální nebo naopak vystupuje před vedením společnosti.

Přesto, že je v chování a v řeči každý individuálním a neopakovatelným, nachází se v rámci sociálních vztahů se svým okolím, v rámci sociálních rolí, předpisů, pravidel a povinností.

Závěrem je možno říci, že z pozice mluvčího a jeho sociální role se sice jedná o neomezené množství textů, ty se však vyvíjejí z ohraničeného množství jednotek jazyka. Souvislosti jsou zde různorodé: komunikace písemná nebo ústní, ve formě dialogu nebo monologu, masová komunikace nebo komunikace meziosobní, za oficiálních nebo přátelských podmínek, osoba pronášející přípitek je hlavou rodiny nebo jejím členem, „žvanil“ nebo „nemluva“, nadřízený, kolega nebo podřízený a mnohé další. Vše zkrátka závisí na tom, kdo, komu, o čem, kdy, kde, proč a za jakým účelem sděluje.

9.3 Psychologická role

Podle Formanovské (2002) pojem psychologická role mluvčího znamená, že každá osobnost nese ve svém „Já“ tři duševní role: dítěte, rodiče a dospělého a pokaždé se zaměřuje i na situaci adresáta a na základě toho aktualizuje svou roli.

V řeči a chování člověka se neustále projevují jeho psychické a sociální znaky, přeměny rolí v různých situacích, status partnera a jeho role, autorita, oficiálnost nebo neoficiálnost setkání, osobní vztahy ve společnosti.

9.4 Poměr rovnosti a nerovnosti mluvčích

Rovnost ve společnosti neboli to, že jsou si partneři rovni podle svého statusu a role je jednoznačná. Při nerovnosti je podle sociálních ukazatelů jeden z partnerů výše postavený než druhý. Pro nerovnost jsou typické vztahy: nadřízený - podřízený, učitel - student, rodič - dítě.

Mluvčí při komunikaci intuitivně předpokládá sociální znaky partnera a snaží se vystupovat tak, aby dosáhl příznivého komunikačního výsledku. V případě přípiteku

takovým výsledkem je určitě pozitivním ohlas posluchačů, pochopení věnovaných slov, potlesk. Zvláště zajímavé jsou pak případy, kdy se mluvčí snaží v zájmu úspěchu sociálně přiblížit adresátovi, zejména na úrovni etikety.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zpracovat diferenciaci přípitku v ruském a českém prostředí a celkově se zaměřit na přípitek jako neodmyslitelnou součást etikety.

O etiketě jako takové existuje velké množství knižních, ale i internetových zdrojů. Pokud se ovšem zaměříme jen na přípitek, zdrojů ubývá a pokud téma ještě zúžíme na přípitek v Rusku, v české verzi zdroje téměř neexistují. Hlavními portály tedy byly ruské stránky, kde se hodováním, stolováním a připíjením zabývají dostatečně mnoho.

Co se týče příkladů, přestože jsem měla zpočátku obavy, zda bude možno shromáždit dostatečné množství příkladů přípitků, nakonec jsem se setkala s problémem zcela opačným. Zdrojů s příklady je nepřeborné množství, takže bylo z čeho vybírat.

Práce je souhrnem rozdílů mezi etickým kodexem stolování a připíjením v Rusku a kodexem v jiných státech. Zjistila jsem, že na rozdíl od západní Evropy, v Rusku se pronášení přípitků stalo nejen tradicí na oficiálních setkáních, ale zejména u domácího prostřeného stolu. Je možné říci, že tato kultura pití vznikla pod vlivem těsných vztahů se sousedními národy, především kavkazskými, kde už od pradávna se cenilo a pěstovalo umění řečnění u stolu. Jak je tedy zvykem žádná z oslav se neobejde bez přípitku, přání dobrého zdraví, štěstí a úspěchů hospodyním, hostům, novomanželům atd.

Dalším rozdílem je obliba pronášet přípitky společensko-politické a humoristické, což často přivádí cizince do rozpaků. Často se řeč vyznačuje poučným obsahem, využívá se národních přísloví a pořekadel. Hlavní částí jakéhokoliv přípitku je upřímná a emocionální interpretace kladných stránek adresáta a přání štěstí. Z toho vyplývá, že pro Rusa je hlavním smyslem přípitku posílení přátelství a vyvarování se tak nepřátelského vztahu. Na rozdíl od etikety západu se Rusové v organizaci u stolu chovají „svobodněji“. To znamená, že nejen hostitel nebo speciálně určená osoba, ale i kterýkoliv z hostů může nabídnout oslavnou nebo jakoukoliv jinou řeč. Samozřejmě, jako všude, je důležité, aby řeči nebyly příliš dlouhé a nudné, a stejně tak není vhodné zneužívat množství přípitků. V Rusku by si neznalci měli dát pozor na množství a zejména druh nalévaného alkoholu k přípitku, protože jak je zvykem, dopíjí se do dna.

Práce mi přinesla širší obzory nejen v oblasti etikety, společenského chování a společenských pravidel dodržovaných v jiných státech, ale i větší přehled o etiketě obchodního jednání a taktizování Rusů jako obchodních partnerů, protože mnoho statí

a publikací týkajících se tématu mé bakalářské práce, je zpracováno se zaměřením na obchodní sféru. To považuji za přínosné, jelikož se v budoucnu bude i nadále prohlubovat spolupráce českých firem právě s firmami ruskými.

РЕЗЮМЕ

Целью этой бакалаврской работы было разработать дифференциации тоста в России и Чехии и общим видом сосредоточить внимание на тост как неотъемлемую часть этикета.

Об этикете существует большое количество книжных, но и интернет источников информации. Если мы сосредоточимся только на тосте, источников становится меньше и если нашу тему ещё сузим сократим на тосты в России, источники в чешской версии почти не существуют. Главными порталами были российские веб-страницы, где интересуются застольем и подниманием тостов достаточно много.

Что касается текстов тостов, хотя сначала я боялась, смогу ли собрать достаточное количество примеров, наконец я встретила с проблемой совсем противоположной. Источников с предложениями тостов по разным ситуациям и случаям существует неисчерпаемое количество, и поэтому было можно и необходимо выбирать.

Первые две главы работы посвящены этическому кодексу. В них указано чем отличается этический кодекс застолья и поднимания тостов в Российской Федерации от того, что принято в остальных странах. Я узнала, что в отличие от западной Европы, в России провозглашение тостов - традиция - не только на официальных встречах, но и за домашним столом. Можно сказать, что эта культурная особенность возникла под влиянием тесных отношений с соседними народами, прежде всего кавказскими, где уже с давних времён ценилось и развивалось искусство застольных речей. Как обычно, ни один праздник не обходится без тоста, пожелания хорошего здоровья, счастья и успехов хозяйкам, гостям, новобрачным и т.д.

Другой отличительной чертой является не редкое провозглашение тостов общественно-политических и юмористических, что иногда приводит в недоумение иностранцев. Часто речь отличается поучительным содержанием, используются национальные пословицы и поговорки. Главной составной частью любого тоста является искренняя и эмоциональная интерпретация преимуществ адресата и пожелание счастья. Поэтому, главный смысл тоста для русского, это укрепление дружбы и избежание вражеского отношения. В отличие от этикета

запада русские ведут себя за столом более „свободно“, что касается организации поведения за столом. Это значит, что не только хозяин или специально назначенное лицо, но любой из гостей может предложить заздравную или любую другую речь. Конечно, как везде, важно, чтобы речи не были слишком длинными и скучными и одинакого не стоит злоупотреблять количеством тостов. Незнатокам в России надо смотреть при тосте за количеством и прежде всего за сортом предлагаемого алкоголя, потому что, как правило, здесь все пьют до дна.

Работа предоставила мне возможность расширить свой кругозор в области этикета, общественного поведения и общественных правил, которые соблюдают в других странах мира, но и в области поведения в деловых кургах и тактического поведения русских как торговых партнёров, так как много произведений, касающихся темы моей бакаларской работы, разработано именно для деловой сферы. Это я считаю очень полезным, потому что непременно и в будущем будет проодолжать постоянно углубляться и развиваться сотрудничество чешских фирм с русскими.

ZDROJE

Knižní zdroje:

ФОРМАНОВСКАЯ, Наталия Ивановна. Русский речевой этикет: нормативный социокультурный контекст. Москва: Русский язык, 2002, 160 s. ISBN 52-000-3193-1.

ФОРМАНОВСКАЯ, Наталия Ивановна. Речевой этикет и культура общения: Науч.-попул. Москва: Высшая школа, 1989, 159 s. ISBN 5-06-000181-4.

KUPCEVIČOVÁ, Jelena. Русский речевой этикет (Ruská řečová etiketa). Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita Ostrava, filosofická fakulta, 2004. 120 s. ISBN 80-7042-658-6.

MATHÉ, Ivo; ŠPAČEK, Ladislav. Etiketa. 1.vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art. s. r. o., 2005. 192 s. ISBN 80-7341-564-X.

OTTOVÁ J. - JAKUBOVÁ, N.: Tosty i pozdravenija. In: Lingua et communicatio in sphaera mercaturae, 1. vyd. Ostrava: Filozofická fakulta OU, 2002, str. 95 - 101, ISBN 80-704-2617-9.

RUSKOVÁ, Dagmar. Přehled evropských dějin kultury a umění: Kapitoly o kultuře chování a jednání. 3., rozš. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005, 135 s. ISBN 80-704-1499-5.

ŠPAČEK, Ladislav. Nová velká kniha etikety. 2. rozšířené vydání. Praha: Mladá Fronta, 2008. Mladá Fronta a.s., 7041. ISBN 978-80-204-1954-5.

ŠRONĚK, Ivan. Etiketa v obchodě a podnikání. 1.vyd. Praha: Management Press, 1995, 212 s. ISBN 80-85603-94-2.

ŠRONĚK, Ivan. Etiketa v obchodě a podnikání. 1.vyd. Praha: Management Press, 1992, 103 s. ISBN 80-856-0308-X.

ŠŤASTNÝ, Václav. Etiketa, aneb společenské chování v profesním styku. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005, 175 s. Lidské zdroje. ISBN 80-735-7111-0.

Internetové zdroje:

http://www.bookorbita.com/library/spravocnik_enciklopedii/gost_emili/tosti.html#1

<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rusko-zakladni-informace-o-teritoriu-19083.html#sec10>

<http://www.cot.cz/index.php?page=200&jazyk=1&id=1040813024>

http://exporter.ihned.cz/c6-10009390-27515080-r00000_d-jak-stolovat-prijet-a-neudelat-faux-paux

http://www.gastroprofesor.cz/clanek/vodka-pripitek_alkohol_tradice

<http://hn.ihned.cz/c1-27467860-jak-stolovat-prijet-a-neudelat-faux-pas>

<http://kakbog.ru/russkiy-rechevoy-etiket>

<http://kuchyne.dumazahrada.cz/clanky/vareni-a-stolovani/cinknete-si-na-zdravi-a-vite-proc-23575.aspx>

http://www.koryazhma.ru/articles/etiket/table_drink.asp

<http://www.langust.ru/review/xenorus5.shtml>

http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/rusko/index.html

<http://www.pojelanie.ru/tost/stud/3.php>

<http://pocciy.com/stati/205-harakteristika-russkih-ljudej-dlja-teh-kto-ne-znaet>

<http://pozdravdruga.ru/tosty.html>

<http://rulinguistic.com/cat/osnovy-etiketa-i-rechevoj-etiket/>

<http://www.toptost.ru/>

http://tostna.narod.ru/102_01.html

<http://www.vinex.cz/pripitek.htm>